

Anno 1967

**Meteors pie Sidnejas literārajām debesīm – Esiet sveikas,
Mildas, Marijas un Hildas! – Ai, pumpiņ-pumpiņ-pumpiņrasā!
– 6. Austrālijas latviešu teātru festivāls Sidnejā – Nedaudz vārdos
– Es caur savu objektīvu ņemu dabu – beigtu, dzīvu...**

Baltiešu demonstrācija Sidnejas centrā, pieprasot neatdot Padomju Savienībai Latvijas valsts zeltu.
1967. gada 15. maijs. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

METEORS PIE SIDNEJAS LITERĀRAJĀM DEBESĪM

1 967. gads ir bagāts izrādēm, skaitā astoņām! Par skaitli nebūtu jābrīnās, jo pie SLT darbojas arī jaunatnes un bērnu teātra nozares.

12. februārī Jaunatnes teātris uzved E. Skujenieka *Robinsons*, ar ko SLB vidusskolas audzēkņi 2. aprīlī viesojas Melburnā. Ansamblī ir 19 bērni un L. Zemgale papagaiļa lomā. Dekorators ir J. Čečins ar palīgu, vēlāk ievērojamo gleznotāju I. Tilleru. Režisors – K. Gulbergs.

Ceļš ar vilcienu bērniem maksā 7,07 dolārus un pieaugušiem 13,53 dolārus, salīdzinot ar mūsdienām, neticami lētas cenas. Melburnas ev. lut. latviešu draudzes jaunatnes pulciņš gaida tālos viesus arī savā jauniešu vakarā.

Mēs uzvedam Fr. Dīrenmata lugu *Meteors*, ko tulkojis E. Dēliņš. Es spēlēju galveno lomu – Volfangu Šviteru, Nobela prēmijas laureātu. Režisors – K. Gulbergs, dekorators – U. Āboliņš.

O cores! Kas par brēku! Publika ir sadalījusies divās nometnēs – *pro* un *contra*. Tā ir pirmā latviešu teātra izrāde, kuras izraisītais saviļņojums guvis tik plašu atbalsi kā AL, tā aizjūras periodikā.

Viens no mūsu sabiedrības pīlāriem un labā spārna ideologiem Ed. Šmugājs laikrakstā *Latvija Amerikā* raksta:

Pirms izrādes par šo lugu un tās autoru plaši rakstīja AL pats tulkotājs, vairāki raksti parādījās arī SLB biļetenā. Tāpēc nav ko brīnīties, ka pirmizrāde bija labi apmeklēta. Katrs teātra mīļotājs gribēja redzēt un just, kāds būs tas “spirgtais vējš no Eiropas”, par kuru L. Zemgale tik atzinīgi rakstīja biļetenā. Atmetot savus personīgos iespaidus un kā nelietpratējam tikai dažos vārdos atstāstam to, ko dzirdēju starpbrīdī un pēc izrādes, neesmu pārliecināts, vai visumā var piekrist, ko šis “vējš no Eiropas” tiešām ienesis SLT.

Man vairāki jautāja, vai kaut ko jēlāku vēl varot sameklēt? Atbildēju, ka var, jo uz tās pašas skatuves esmu redzējis vēl sliktākas lugas. Kāds mākslinieks meklēja starpbrīdī Jaunatnes padomes priekšsēdi, lai iesniegtu protestu. Ciniķi berzēja rokas un smējās, ka archibīskaps J. Lūsis ieradīšoties tieši laikā, lai visu pārsvētītu.

Jaunieši skaļi aplaudēja. Nezinu, kā lai visu savieno ar tik izcilu cildinājumu, ka

“*Meteors*” ir viens no pašlaik tik populārā šveicieša autora darbiem, ko pagājušā gada laikā vienbalsīgi slavinājusi vācu prese no Cīriches līdz Hamburgai.

Nemaz negribot noliegt, ka *SLT* trimdā gan būs laikam vienīgais, kas rūpējas par aptveroša starptautiskās drāmas parādībās kaut cik līdzsvarota repertuāra izvēli. Tomēr daudz šaubīsies, vai šī izvēle ir tāda, kādai vajadzētu būt. Jeb vai vispār nav ko izvēlēties?

Teātra recenzents K. Freimanis teātra lapiņā bija rakstījis, ka “tāpat kā citi absurdie darbi, *Dīrenmata* komēdijas piesātinātas ar cietsirdību, varmācību, seksu, cinismu un humoru”. Recenzents atzina, ka šajā lugā valda divi tēmati – nāve un vara, ka *Dīremata* uztverē “nāve uzskatāma par joku, tāpat kā visa cilvēka dzīve”. Nāve ir “cilvēka dzīves necienīga kulminācija, bez svinībām un patosa”. Te būtu jāpiebilst, ka tādā gadījumā taisnība tiem skatītājiem, kas teica, ka šai lugā rādīta lielāka Dieva zaimošana, kāda jebkad redzēta, kādēļ šī luga labi derētu Maskavas skatuvēm.

Par otru tematu – varu, Freimanis saka, ka katra veida vara samaitā cilvēka dvēseli. Šajā lugā šī vara ir: valdība, nauda, baznīca, medicīna, kritiķi un mākslinieka prestižs. Beigās recenzents pasaka, ka viss tomēr ir zaņķis.

Kam taisnība? (...) Varbūt daļa taisnības būs katram, varbūt nevienam, bet man vēl arvien skan ausīs tā studenta vārdi, kas pēc izrādes atvadoties teica: “Ja šī ir labākā luga pasaulē, tad gan jāprasa – *quo vadis?*”

Pavisam citādas domas ir N. Lucei. Viņa atgādina, ka pirms desmit gadiem publiku satraucis *Indrānu* inscenējums, lielu satraukumu radījis katoļu sabiedrībā *Smilšu tornis* un *Cīrulis*. Par *Meteoru* Luce raksta:

Šoreiz bija kārta uztraukties luterāņiem, kad *Meteora* izrādē Pestīšanas armijas koris dziedāja luterāņu korāli “Rīta gaisma mūžīga”.

Režijas kreditā vispirms ierakstāms svētīgais teātra skolas darbs ar jauniem aktieriem (Skatītājs tomēr ir ilgi un veltīgi gaidījis uz izrādi, kur piedalītos tikai rutinētie spēki) režisoram izdevās radīt ļoti efektīgus komiskus pārsteigumus, bija smalki izstrādāti dialogi, Švītera monologs, ko U. Siliņš atdeva ar traģisku dziļumu, atsedzot to, kas slēpās zem šīs lugas groteskā un sardoniskā ārienes.

Par recenziju savkārt uztrauksies daļa moderno skatītāju un sevišķi jaunā “šaubītāju paaudze”, kas uzdrošinās apšaubīt recenzenta tālāk teikto: “Mūsu personīgajā un sabiedriskajā dzīvē, kas rit tik ideāli visās nozarēs, kas plūst tik cerību pilna, *Dīrenmats* neko konstruktīvu nevar piedāvāt.”

Vai tiešām mūsu sabiedriskajā dzīvē viss rit tik ideāli? (...) Mēs esam tālu no ideālā kā personīgajā, tā sabiedriskajā dzīvē. (...) Skatuve vairāk nekā citas mākslas pauž laikmetīgo un sevišķi Šveices drāmatīķis *Dīrenmats*. Bet *Dīrenmata* nolūks nav skatītāju smidzināt, bet viņu šausmināt, bez žēlastības rādot dzīves ēnainās puses. *Dīrenmata* komēdijas ir groteskas ar lielu traģisku noskaņu. Mūsu laikmeta drāmatīķis *Dīrenmats* mūs ievaino, lai dziedētu, un lai mēs spētu sevi ieraudzīt patiesības gaismā. (Luce N. Londonas Avīze, 1967. g., Nr. 14.)

Krasi pret minēto komēdiju nostājās arī AL recenzents K. Freimanis:

Tur satiekas mūsu vecākās paaudzes ideālistiskais pasaules uzskats ar mūsu dienu drāmatiku bezilūziju pasauli. Maz cerību, ka moderno drāmatiku lugas varētu ko mainīt mūsu uzskatos, vai arī mūs "audzināt modernā garā". Modernās lugas tāpēc izsauc tikai naidu pret režisoru, tēlotājiem un teātri vispār. Labvēli var atsaukt abonementu. Pavisam nopietni derētu apsvērt, vai moderno lugu rādīšanu nederētu atņemt un to vietā rādīt ik gadus vēl vienu pasaku vai zvēru bērnu lugu.

Par mani recenzents K. Freimanis raksta:

Uldis Siliņš bija Nobela premijas laureāts, rakstnieks un drāmatīķis Švīters. Ja pirmajā izrādē viņa sniegums vietām šķita vēl izplūdis un tam trūka mērķtiecības, tad otrajā izrādē līnijas bija asas. (...) Varbūt režijas vislielākais sasniegums bija atsevišķo skatu savdabīgā iezīmēšana. (...) Bija brīži, kad režisoram izdevās radīt ļoti efektīgus komiskus pārsteigumus, piem., rozes pacelšanās zārkā. (Freimanis K. Gadskārtējais briesmonis. AL, 1967. g. marts)

Patiesībā šis komiskais pārsteigums nebija režisora izdomāts. Bija tā. Es guļu zārkā šķietami miris. Pestīšanas armijas ļaudis dzied *Rīta gaisma mūžīga*, J. Šedriņska un H. Heica trompešu dueta pavadīti. Dziesma ir gara. Ja man zārkā kļūst garlaicīgi, tad kā jūtas publika? Iedomājos, kā būtu, ja es savu atgriešanos pie dzīvajiem signalizētu, paceļot aiz kāta sarkanu rozi, kas man bija rokās? Nodoms tika sveikts no zāles ar varenēm smiekliem. Ticiet man, tādēļ vien ir vērts mirt. Mēģinājumos es tikai piecēlos sēdus.

Cik atceros, tad man par lugu nebija ne pozitīvu, ne negatīvu iespaidu. Es biju salīgts tēlot un es tēloju. Laikam ne pārāk slikti, jo vienā lasītāju vēstulē es biju nosaukts par *vecu izvirtuli*. Es no sākuma biju iedomājies sevi kā vecu, nevarīgu vīru un pie lomu analīzes sirdīgi aizstāvēju savu pozīciju. Režisors K. Gulbergs lēnām un diplomātiski panāca savu. Viņam bija simtprocentīga taisnība. Retrospektā es domāju, ka ne režisors, ne mēs lugu pilnībā nesapratām. Es noteikti nē.

Arī Lit. vakara ietvaros notika paneļa diskusijas par *Meteoru* un teātra repertuāru. Panelis saucās *No Žūpu Bērtuļa līdz Meteoram*. Žūpu Bērtulis neuzvarēja. Ar 60:40 balsīm uzvarēja *Meteors*. Pirmajā daļā Sidnejas jaunieši uzveda N. F. Simpsona viencēlienu *Bobo Čūskai*, ar ko sidnejieši piedalīsies 6. Jaunatnes dienās Adelaidē. Režisors – K. Ābeltiņš.

Protams, ka nevarēju palaist izdevību komentēt *Meteora* izrādi *Kaleidoskopā*.

Vietējās klačas es parasti pasniedzu frizieru salonā pie itāļa, vārdā Luidži. Divas vietējās dāmas sēž un tenko. Te būs mazs piemērs.

1. d.: Jums vajag dzirdēt, kādas slavas dziesmas tie eseltēieši sev dzied! Vienreizēja luga! "Šitas lieku reizi pierādot, cik cilvēks varot būt smieklīgi traģisks un tai pašā laikā traģiski smieklīgs." Tā man teica viens no teātra Draugu biedrības. Es viņam

teicu tā: “Tā bija slavas dziesma prostitūcijai. Nestāstiet man savus meteoroloģiskos ziņojumus par svaigiem vējiem. Man uz mēslu nav divreiz jāskatās, lai pateiktu, ka tas ir mēs!s!”

2. d.: Pliķis visai pasaules literatūrai! Ielas meita Nobela laureātam par sievu.

1. d.: “Nāves moments smieklīgs?” es viņam prasu. “Pagaidiet, kad jūs pats gulēsīt vēkšpēdus ar ploškām abās pusēs, vai tad ar nāks smieklī, ko?”

2. d.: Izdzert 2 pudeles konjaka, un tad pavest divu bērnu māti!

1. d.: Jā, kas par absurdu! Mans vīrs izdzer tikai divus skūnerus un ...(apraujas) es jums saku, kad tā gleznotāja sieva sāka izģērbties, es no kauna aizspiedu vīram acis!

2. d.: Šausmīgi!

1. d.: Būtu vēl šausmīgāk, ja es viņam būtu ļāvusi skatīties.

2. d.: Nē, nē, es tā nedomāju!

1. d.: Ak, jūs tā nedomājat! Kas jums par daļu, ko es daru ar savu vīru?

2. d.: Nē, nē, jūs mani pārpratāt. Es jums piekrītu! Mums jānodibina sava cenzūras komiteja. Uz kuras programmas nav mūsu štempele, uz to teātri neviens no vīriem lai nerādās, ja viņiem sava āda mīla!

1. d.: Tas nav slikti, bet ar to nepietiek! Jāizstājas no biedrības, vanagiem un dāmu komitejām.

2. d.: Bet daudzi no publikas nekur nesastāv.

1. d.: Tad mums, morāles lāpas nesējām, ir jāskubina, lai visi kautkur iestājas.

2. d.: Bet jūs nupat teicāt, ka jāstājas laukā!

1. d.: Lai varētu izstāties, vispirms ir jāiestājas. Jāiestājas un tūlīt atkal jāizstājas! Tad viņi redzēs! Ķeceri! Dieva vārdu zaimotāji! Mēs, dāmu delegācija, jau bijām pie mūsu cienīgtēva un pagājējām, lai izslēdz režisoru no draudzes.

2. d.: Malači! Izslēdzāt?

1. d.: Nekā. Izgājām cauri sarakstam trīs reizes, bet nevarējām atrast. Izrādījās, ka šis nemaz mūsu draudzē nav. Neticami, ka cilvēks var būt tik glums!

2. d.: Viņš nebija arī mūsu draudzē, bet tas viņu neglāba. Izslēdzām kā nabagu!

3. jūnijā M. Zīverta komēdijas *Kaļostro Vīlcē* pasaules pirmizrāde, ar atkārtojumu 9. jūnijā. Piedalās režisors K. Gulbergs *Kaļostro* lomā, L. Zemgale, J. Ķauķis, J. Saldums, Z. Ābola, M. Prelvica. Dekoratore – V. Spoģe. Ar šo uzvedumu SLT piedalās 7. TF Sidnejā.

Recenzents K. Freimanis raksta:

Tā ir tīra komēdija un acīmredzot ir domāta mūsu uzjautrināšanai. Tie, kas meklē teātrī saturu, kaut ko sev nozīmīgu, agrāk nenojaustu, jutās vīlušies.

Brīnišķīgas dekorācijas un kostīmi (V. Spoģe-Erdmane), saliedēti ar gaismām (G. Bērziņš) un mūziku (O. Dombrovskis, miega mūzika – I. Līcis), ko ar aplausiem būtu saņēmuši jebkura teātra skatītāji toreiz Rīgā – radīja cerības, ka nāks kaut kas

Kaleidoskopa 1967 programmas vāks.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

liels, kas mūs aizraus un mēs aizmirsīsim neganto tagadni. Iznāca blēdīgs Sicīlijas židiņš, ātri runāja beznozīmīgas frāzes un ar žestiem taisīja “maģiku”. Citiem bija tikai lomas viņu atbalstīt kā 18. gs. koncerts klarnetei ar orķestri. (Freimanis K. Vecais, labais romantisms. AL, 1967. g. jūnijs)

Īsti labas atsauksmes nesaņem neviens. Man personīgi izrāde reizēm garlaikoja. Ja ar šo darbu bija nopietni domāts doties aizjūras turnejā, tad nodoms ātri izplēnēja, un labi, ka tā. Jāpiezīmē, ka ansamblis spēlēja bez sufliera.

26. augustā *Kaleidoskops 1967* pirmizrāde, bet par to vairāk atsevišķā nodaļā.

Nākamais uzvedums 6. augustā ir Dž. Rīsa luga bērniem *Saules gaismu ar ūdeni 3 reizes dienā*. Tulkojusi L. Veikina, kas ir arī dekoratore un režisore. Esam visi piedzīvojuši aktieri, izņemot vienu.

K. Freimanis savā recenzijā par uzvedumu izsakās atzinīgi un uzslavē Liju, ka tai izdevies iesaistīt lugā rutinētus aktierus. Es no lugas nekā neatceros.

U. Siliņš skatītājus tīksmināja ar izredzēm, kādi mēs būsīm pēc 10 vai 20 gadiem.

Šim vecā padomnieka komiskajam tēlojumam bija smeldzīgs zemstrāvojums. Varbūt bērniem labāk būtu paticis tēls, ko visi var stumdīt un jokot. (Freimanis K. Bērnu luga pieaugušajiem. AL, 1967. g. augusts)

29. septembrī Rakstnieku dienu ietvaros mana luga *Ķemermiestiņā* – spēle ar dziesmām, bet par to runāsim nodaļā *Ei, pumpiņ, pumpiņ, pumpiņ rasā*.

Visbeidzot H. Ibsena *Spoki* K. Gulberga režijā. Dekoratore – V. Spoģe-Erdmane. Vēl piedalās L. Zemgale, J. Ķauķis, J. Saldums, Z. Ābola.

Es labāk atceros pirmo *Spoku* uzvedumu Sidnejas latviešu teātrī. A. Zariņš savā apskatā gan citē K. Freimani, bet nesaka, kur recenzija publicēta.

Par šo 1967. gada Ibsena *Spoku* izrādi Kārlis Freimanis rakstīja:

Formāli nav nekā lieka. Lugas darbība atšķetinās veikli. Tad no kalna miglas lejā sāk auļot neredzami troļļi, apgriež otrādi izkārtnes, norauj rūpīgi pielaikotās maskas. Un kad beigās aust atkal saule, tā ir bāla un auksta. Mēs ieraugām neglīto īstenību, nežēlīgu cēloņu un seku ķēdi. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 136)

Ar šo lugu un A. Eglīša *Cilvēks grib spēlēt* SLT viesojās oktobra beigās, novembra sākumā Pertā.

Kas vēl? Šai gadā notikuši četri Bērnu pēcpusdienas sarīkojumi L. Zemgales un K. Gulberga vadībā.

Literārie vakari bijuši skaitā pieci.

Mūsu kaimiņu pagastā režisors V. Štāls MLT iestudējis A. Brigaderes *Sprīdīti*, A. Hinricha *Kad gaiļi dzied* un Melburnas operešu ansambļi Fr. Lehara opereti *Paganini*. Īsi pirms *Paganini* pirmizrādes Vilis salauž roku. AL parādās viņa personīgais vēstījums:

*Viņš pie lielgabala stāv,
Un tik lādē un tik šauj.
Nāk pa gaisu šrapnelis
Un abas rokas nost tam rauj.
Bet viņš stāv kā stāvējis
Un tik lādē un tik šauj.*

Šī Šveika dziesmiņa šoreiz attiecas uz mani – ir lūzums kreisās rokas apakšējā locītavā. Cenšos vienmēr justies optimists: kas gan ir viena roka, ja tik daudz reiz dzīvē un arī uz skatuves esmu izticis pat bez galvas – ar sirdi vien. Tomēr, ja Pomponelli tēls Paganini pirmizrādē 3. jūnijā netiks tik elegants un plastisks, kā es to esmu iecerējis, tad lūdzu piedodiet manas rokas iegipsētājai.

SLT valdē darbojas: priekšsēdis I. Sveilis, priekšsēža biedrs K. Gulbergs, sekretārs, *SLT Vēstneša* redaktors, literārās sekcijas vadītājs, kopā ar L. Gailīti un J. Roni, Sp. Klauverts, grāmatvedis/kasieris M. Siliņš, administrators J. Ronis, garderobes pārzine L. Zemgale, aktieru pārstāvis I. Nīcis, gleznu sekciju vadīs M. Gauja ar J. Svilānu, bērnu pēcpusdienas L. Zemgale ar K. Gulbergu.

Revīzijas komisijā – O. Dombrovskis, J. Pelšs, V. Bikše. Sevišķi iecienīts ar saviem revīzijas komisijas ziņojumiem bija Jānis Pelšs. Tā bija vesela izrāde.

Lielāki līdzekļi izlietoti foajē gleznu izstāžu sienas noklāšanai ar piemērotu audeklu, ierīkots skatuves tilts skaņu meistaram un iebūvēti jauni noliktavas skapji.

Par SLT pilntiesīgiem locekļiem pilnsapulce uzņēma T. Kalniņu, I. Meihūberi, L. Cepli, M. Gauju, P. Heimani, B. Apini-Klarku, V. Aleidzānu un Z. Laiviņu.

ESIET SVEIKAS, MILDAS, MARIJAS UN HILDAS

Kaleidoskops 1967 ir atkal mans. Es pirmo reiz sarakstu prologu/epilogu, ko ilgušus gadus dzied gandrīz katrā manā *Kaleidoskopā*, gan ar mazliet mainītiem vārdiem.

*Esiet sveikas Mildas,
Marijas un Hildas,
Juri, Jāņi, Kārļi, Pēteri!
Sveicināti Pekši,
Mārči, Anši, Rekši,
Annas, Hannas, Žannas, Lūcijas!
Hallo, kurši, sēļi,
Hallo, korporēļi,
Hallo, hallo, hallo visiem jums!
SLT jūs slavē,
Vivat, heil un ave,
Prieks jūs visus redzēt šeit pie mums!*

*Tik Parnell ielas ēkā
Mēs pieņemamies spēkā,
Te latviskums no katra stūra irdz,
Te pārtautot nav grūti*

SLT izrāde *Kaleidoskops* 1967. No kr. – U. Siliņš, J. Svilāns skečā *Pie maģistrāta*.
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

*Pat austrāliešu brūti,
Un one, two, three tai krūtīs latvju sirds!*

*Tiek priekā, laimē, spēkā
Dzerts miestīņš latvju ēkā,
Tā avots, aka Bruno Rapše ir;
Te svētīgas un rāmas
Sēž ducis baznīcdāmas,
Un Siliņ' Mārtiņš bieži durvis vir.*

*Stāv biedrīb's dām's aiz letes,
Dzied krievi operetes*,
Un Svilān Janka krāsām drēbi ziež,
Te ballēs danco rumbas,
Te sportisti met bumbas,
Un vēlus viesus Dušel's ārā sviež.*

*Un kaut ar telpām knapi,
Pērk archīvs trešo skapi,
Te sestdien's skolā bērniņš skumīgs sēd,
Te katrs vecais kanaks*

*Ir simtprocentīgs vanags
Un spriež un spriež un jēra čopus ēd.*

*Esiet sveikas Mildas,
Marijas un Hildas,
Juri, Jāņi, Kārļi, Pēteri!
Sveicināti Pekši,
Mārči, Anši, Rekši,
Annas, Hannas, Žannas, Lūcijas!
Hallo, kurši, sēļi,
Hallo, korporēļi,
Hallo, hallo, hallo visiem jums!
SLT jūs slavē,
Vivat, heil un ave,
Prieks jūs visus redzēt šeit pie mums!*

* Tai laikā skatuvi un zāli īrēja krievu operetes ansamblis.

A. Zariņš savā apcerējumā raksta:

Latviešu kultūras dzīves vadītāju konservatīvā un pasmagā iedaba jau Latvijas laikā nicīgi vēroja, kā red. Maksis Čulītis teiktu “mazās skatuves mākslu”. To uzskatīja par pielietājamu tikai cirkū starp zvēru dresūras demonstrējumiem, lai ar smiekliem atbrīvotu skatītāju nervus. Klauni plēsa politiskus jokus un dziedāja divdomīgas kuplejas. Mazā skatuve nav atkopusies arī trimdā, lai gan esam gājuši cauri labai vācu raibo vakaru un amerikāņu šovu skolai.

Mazs izņēmums ir Sidnejas latviešu teātra gadskārtējais Kaleidoskops, kas ar katru gadu gūst plašāku publikas atsaucību. Pagājušā gada Kaleidoskops bija piesātināts ar Sp. Klauverta dzēlīgu satīru, stilīgu laiku un vienības jaukšanu, šogad Siliņš smīdinās ar feļetonisko labsirdību un vārdu spēli.

Pārskatot Kaleidoskopa 1967 uzveduma tekstus, nopriecājos par literāro stilu. Dziesmu dzejoļi var būt laba mācības viela dažam jaundzejniekam... 26 jaunuzvedumu tēmas ir vispārīnāmas un Kaleidoskopu 1967 varētu iestudēt arī citās pilsētās. (Zariņš A. Anonima dāma. AL, 1967. g. jūnijs)

Režisori: L. Veikina, K. Gulbergs un U. Siliņš. Dekoratori – J. Svilāns un J. Čečins. Deju iestudējusi B. Apine-Klarka. Dzied *Lets*. Recenzija par izrādi ļoti laba.

A. Zariņš par sarīkojumu raksta:

Šoreiz U. Siliņa satīra bija ne tik daudz adresēta atsevišķu cilvēku vajībām kā latviskajai lielības mānijai, patosam, trimdas apstākļu aizmiršanai. Sulīgs tautas humors.

Lai gan visās notikšanās varēja saskatīt Sidnejas latviešu sadzīves aktualitātes, tomēr 26 ģusuzvedumu tēmas bija vispārināmas – attiecināmas uz visām trimdas latviešu kolonijām. “Mēs neprotam par sevi smieties, toties lieliski smejamies par citiem,” norādīja Kaleidoskopa autors. “Man nepatīk latviešu nenovīdība, tukša plātīšanās un urrā patriotisms, bet būtu nožēlojami apstrādāt kādu personu tikai tāpēc, ka tā autoram nepatīk, un tikpat nožēlojami būtu boikotēt teātri tāpēc, ka kādai organizācijai kāds kaleidoskopa skečs nepatīk.” Šī piebilde liecina, ka Kaleidoskops varēja būt it dzēlīgs. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 136)

No *Kaleidoskopa 1967* man palicis prātā Teobalds (dēvēts par *Mazo Kalniņu*), Dievs, mielo viņa dvēseli! Viņš spēlēja Tālavas taurētāju. Viņu, kā nākas, nocirta lejā ar visu egli, kas nogāzās nepareizā virzienā. Un ko šis? Viņš paņem egli un noliek to pareizā vietā. Nu aptaurēts tas mans taurētājs!

Vēl no tādiem paliekamiem skečiem *Kaleidoskopā 1967* bija *Konservēts latviskums*. Tirgotājs, pelēkos Piebalgas svārkos, ratenīcu galvā, piedāvā pircējiem tonikus un smēres pret visām trimdas nelaimēm un kaitēm. Viena sieva viņam prasa, vai ir kāda zāle, kas piespiestu viņas skuķi runāt latviski.

Tirg.:

Tik tiešām, madām! (dziesma)

Ja jums bērniņš spīkenē

Tik angļu mēlē vien,

Caurām dienām kriketbumbai

Bļaudams pakaļ skrien

Koris:

Vai, vai, vai!

Tirg.:

Nenolaidiet rokas,

Palīgs jūsu mokās

Ir šis mazais preperāts,

Kas visu ārstēt var!

Koris:

Ō-Ō-Ō???

Tirg.:

Bērniem vairāk nevajadzēs

Sestdien's skolā iet,

Latviskums te iekonservēts

Bundžā vienuviet.

Cena tik viens dolārs

Un bērns būs latvju skolārs,

SLT izrāde *Kaleidoskops* 1967. No kr. – U. Siliņš (Rimjānis), H. Dukure (ierēdne) skečā *Rimjānis Sidnejā*. Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

*Runās latvju mēlē
Kā krietns tautietis!*

*Koris:
Slava, slava! Cena tik viens dolārs*

*Tirg.:
Un bērns būs latvju skolārs!*

*Koris:
Runās latvju mēlē kā krietnis tautietis!*

*Tirg.:
Toniks šis ir stiprs, salds
Kā Lindemaņa vīns.
Piliens katrā ēdamreizē –
Bērns būs Endzelīns!
Būs garām asimilācijas briesmas,
Bērns dziedās tautasdziesmas,
Dejos, dziedās koros, kā krietns tautietis!*

Tā arī notiek. Piedāvājumi ar to vēl nebeidzas, bet šai reizei pietiks.

Šis tas no *kaleidoskopiem* jau ir iegājis tautā. Piemēram, Beķera Bērziņa maiznīcas Rīga reklāma:

*Tie, kas ēdīs Rīgas maizi,
Nedabūs tie vēdergraizi,
Būs tiem vēders regulārs!
Tas ir klārs!*

Manuprāt bija kādi 5 labi izdevušies skeči, no kuriem divi – *Tālavas taurētājs* un *Voblas ierindosies Siliņa klasikā* (Atvainojos par iedomību!).

Bet bija arī skumjš brīdis. Mans draugs un cīņu biedrs Juris Zemītis jaunajā gadā pārceļas darbā uz Melburnu. Mans paziņojums no skatuves redzami saviļņoja publiku. Zemītis atbild, ka viņam ir bijis prieks mūs smīdināt, bet vairāk neko negrib teikt. Nākot raudiens. Izrādes atkārtojums 3. septembrī.

AI, PUMPIŅ-PUMPIŅ-PUMPIŅRASĀ!

8. RD notiek Sidnejā. Tās ievada manas lugas *Ķemermiestiņā* pirmizrāde, otrā dienā – apvienotais prozas un lirikas vakars, nākamā dienā referātu rīts un pēc tam preses balle.

RD rīcības komitejas priekšsēdis ir Sp. Klauverts, vice-priekšsēdis Dr. J. Kariks, sekretārs J. Krādziņš, saimniecības vadītājs J. Ronis.

Ar domu rakstīt lugu par strēlniekiem es biju rotaļājies jau sen. Romāns *Dvēseļu putenis* bija viena no manām mīļākajām grāmatām. Reiz kādai Sidnejas latviešu vīru kora ballei mēs ar komponistu E. Freimani uzrakstījām prologu dziesmai *Ķemermiestiņā, mazā mājiņā*.

*Kurp steidzies, draugs?
Ņem krēslu, pildi glāzi, klausies senu stāstu
Par strēlniekiem un mazo Ķemermiestu,
Par daiļo Anniņu un tūkstoš mīlestībām!
Draugs apsēdies un apstādini laiku
Un nāc man līdz uz mazo Ķemermiestu,
Kas skauts no viršiem, rūgtiem vaivarājiem,
Nāc līdz un ļauj, lai apkārt vijas
Tev atmiņas un vecas melodijas.*

No šīs dziesmas izauga luga *Ķemermiestiņā*. Nezinu, vai luga būtu ieraudzījusi rampas gaismu, ja 1966. gadā ASV nebūtu izsludināts lugu konkurss. Es biju pārliecināts, ka 1966. gads būs Siliņa gads! Kad tika paziņoti pirmie 3 vietu ieguvēji,

ULZA SILIŅA jaundarbs

ĶEMERMISTIŅĀ

Spēle 3 cēlienos un 6 ainās ar dziesmām

Darbojas:

Ķemeru Anniņa, <i>tējnicas „Anniņas” īpašn.</i>	Mirdza Ansule
Adamsons	Kārlis Ābeltiņš
Militis	Jānis Saldums
Sēja <i>Zemgales pulka strēlnieki</i>	Jānis Kauķis
Maigonis	Arno Eglītis
Kurats	Ivars Apelis
Kristīne	Lita Zemgale
Melanija <i>apkalpotājas „Anniņas”</i>	Ruta Ošiņa
Trīne	Valda Lice
1. virsnieks	Mārtiņš Siliņš
2. virsnieks <i>sibīriešu divīzijas virsnieki</i>	Dimitrijs Pešudovs
3. virsnieks	Jānis Pelšs

Semjanovs	Indulis Nīcis
Jefims, <i>dieninieks</i>	Teobalds Kalniņš
Ierakumu racējs	Zaiga Ābola, Ingrīda Ķauke
Strēlnieki	Rūdolfs Bernhards, Andrejs Bobets, Ēriks Suķis, Kristaps Zariņš, Ervins Zuvavskis

REZISORS — KĀRLIS GULBERGS

DEKORĀTORS — NORMUNDS BUIVIDS

KOMPONISTIS — EIZENS FREIMANIS

Mūzikas konsultants — Mārtiņš Siliņš ○ skaņu meistars — Osvālds Dombrovskis ○ apgaismotājs — Valentīns Bikšs ○ kostīmu meistars — Rūdolfs Bernhards ○ sutliere — Līdija Ceple ○ palīgi dekorātoram — Andris Upnieks, Kristaps Zariņš, Ervins Zuvavskis ○ izrādi vada — Ervins Zuvavskis ○ Administrators — Jānis Ronis

Piedalās Sidnejas Latviešu vīru koris
dirģenta Jāņa Puišņa vadībā

Darbība notiek 1916. gada vasarā Ķemeru os

Starphriži pēc 1. un 2. cēliena

Programma SLT izrādei *Ķemermiestiņā*.

No U. Siliņa personīgā arhīva.

Siliņa vārds starp tiem nebija. Tad parādījās rakstiņš, kurā bija minēti 4–7. vietu ieguvēji. Arī tur mana vārda nebija.

1972. g. Ņujorkā satiku aktieri J. Neimani. Viņš teica, ka esot lasījis manu lugu, un viņam patīkot.

Šī epizode lika saprast, ka ASV lugu sacensībās man nav ko meklēt, jo tas, ko žūrijas komisija lūgās meklēt, manējās noteikti nav atrodams. Es neņemos apgalvot, ka būtu pelnījis ierindoties kādā no pirmajām vietām, bet domāju, ka uz 7. vietu es noteikti varētu kandidēt.

Luga ir rakstīta *atņēmienu* tehnikā. Strēlnieks Sēja pēc gadiem ir iegriezies Anniņas tējnīcā, kas tagad pieder kādam citam. Viņam prom ejot, atskan dziesma, ko dzird tikai viņš: *Kur steidzies, draugs, velc krēslu, pildi glāzi, klausies senu stāstu*. Viņš paliek. Tālākais ir Sējas atmiņas.

Par Ķemeru Anniņu bija tik daudz dzirdēts – dažkārt pavisam pretrunīgas ziņas – ka bija grūti zināt, kur beidzas leģenda un kur sākas patiesība.

Viens nostāsts par Anniņu ir, ka tā nošauta, vedot pāri ūrelim strēlnieku patruļu. Dziesma stāsta, ka Anniņa drīzāk vedusi strēlniekus uz savu guļamistabu. Kā izskaidrojama šī pretruna?

Te man talkā nāca bijušie strēlnieki. Viņi stāstīja, ka piefrontē visas meitenes sauktas par *anniņām*. Viņas strādājušas pie nocietinājumu būvēm un dažkārt kritušas par upuri strēlnieku vardarbībai. Citiem vārdiem leģendārā Ķemeru Anniņa nav viena persona, bet vairākas.

Es izšķīros, ka mana Anniņa būs riteņkrodziniece ar sliktu slavu, bet reizē viņai kas piemītis arī no otras Anniņas. (Rasma Birzgale savā recenzijā JG gan minēja, ka ASV tele-lugas esot pilnas ar riteņkrodziniecēm ar sliktu slavu un labu sirdi, bet

tad, sekojot Rasma mērauklai, maz būs vairs šinī virzienā par ko rakstīt) Viņas pretspēlētājus es izvēlējos no *Dvēseļu puteņa* varoņiem, gan dodams viņiem citus vārdus. Mani gara bērni ir Valkas igaunis Kurrats, kas nācis cīnīties ar *vāciem un latviešu valodu*, un Semjonovs.

Attiecībā uz Semjonovu es esmu atkāpies no patiesības, jo zemākās pakāpes virsnieki nepārzināja kara kasi. Lai kaut cik sagrabinātu tā laika kolorītu, es pārslasīju visas iespējamās grāmatas par strēlniekiem, intervēju P. Sudrabu, kādreizējo pulka komandieri Pilsoņu kara laikā, plkv. A. Krīpeni, prof. Dr. K. Ābeli, u.c. Viņu piezīmes atrodamas manā lugu krājumā *Kade pārnāksi, bāleliņ*, Austrālijas latviešu autoru daiļdarbu sērija, 1984.

Kad luga bija gatava, tā bija tikpat gara kā romāns *Vējiem līdzi*. Bija skaidrs, ka publika beidzamo cēlienu nesagaidīs. Atmetu prologu (restaurēts 1984. gadā) un sāku īsināt – beigu rezultāts apm. 3½ stundas. Ja kādam režisoram luga liekas par garu, lai liek aktieriem runāt ātrāk.

Es lugu biju nosaucis par spēli ar dziesmām. Diemžēl viena otra dziesma nebija mūsu ansamblim pa spēkam, un bija jāatmet. Piemēram, man ļoti patika Mīlīša dziesma, kopā ar kori. Nekas cits neatlika, kā aktierim visu dziesmu rečitēt.

Mīlīša apdziedātais notikums ir aprakstīts arī A. Čaka balādē, krājumā *Mūžības skartie*.

MĪLĪTIS:

*Kādu pēcpusdienu, kad es nīcināju no krekla personīgās utis,
Pienāk podporčiks un saka: Mīlīt, man vajadzīgi pāris izlūki,
Tu esi veikls kā zutis. Paķer pāris puikas, paklejosim pa neitrālo daļu
Un raudzīsim, vai nevar nogrābt kādu pelēkzaļo,
Jo mūsu pulkvedis vēlē, patriekt ar kādu vācu mēlē.
Un, ja veiksies visu izdarīt kā likts,
Varēs dienas trīs uz Rīgu tikt.*

*Klausos, jūsu labdzimtība,
Tieši tā, podporučik!
Roku pie tukšas galvas lieku,
Noiet zābakzoles – knikt!*

*Piesakās man visa rota,
Lūdzas, dievojas un raud,
Cits pat blašķi šnabi sola,
Cits spiež saujā rokas naud'.
Lai ar sirds man nav no koka.
Spriedums ir pavisam īss:
Nevar katrs zupas strēbējs
Nākt, ja vajag tikai trīs.
Izraugām no visa bara,*

*Kurš tāds mazāks mūlāps šķiet,
Nemam šaujamdaiktus ķetnās,
Labdzimtība teic: aiziet!*

VISI:

Klausos, jūsu labdzimtība utt.

MĪLĪTIS:

*Un, kā vecais praviet's teica:
Meklē un viņš atrasts tiks,
Tā no meža briķšņiem sveica
Saulē spīdīgs dibens pliks.
Neticam mēs acīm savām:
Tepat priekšā krūmmalē,
Bise rokā, cigārs zobos,
Fricis sēž un medītē.
Labdzimtība berzē rokas:
Puikas, grābsim šito ciet!
Haende hoch und Waffen nieder;
Nevār prom bez bīksēm skriet!*

VISI:

Klausos, jūsu labdzimtība utt.

MĪLĪTIS:

*Nepaguvām atvērt mutes,
Fricis augšā lēc kā dzelts,
Mirkļi viens – Aufwiedersehen –
Sedz tā miesas lapu zelts.
Izmeklējam visus briķšņus,
Katrs cers tie izošņāts,
Atradām tik friča bīkses...
Velns, kur sūdiņš bija prāts.*

Piedošanu par izteicienu, dāmas!

*Oficiers splauj zili melnu,
Savāc puikas vienu viet,
Norauš asaras ar delnu,
Nošņācās: laiks mājās iet!*

VISI:

Klausos, jūsu labdzimtība, utt

Sibīriešu skatam, kur sibīriešu virsnieki spēlē kārtis, es uzrakstīju romanci, bet Freimanis atzinās, ka neesot varējis mūzikā atrast krievisko stīgu. Žēl. Man teksts pašam likās pavisam pieklājīgs un gribēti sentimentāls.

*Sibīrija, mana zeme,
Sapnis mans un manas ilgas,
Taiga, debesis tik zilgas,
Zelta puķes, zelta smilgas,
Staru tilti debesjumā,
Senu teiku tevīm runā
Jeņiseja.*

*Sibīrija, mana zeme,
Lai cik tālu tavas taigas,
Sapnis atnes dzērvju klaigas,
Tavu vēju elsas beigas.
Vēlreiz skūpstīt tavu seju,
Vērot tavu putu deju,
Jeņiseja.*

*Sibīrija, mana zeme,
Saviem kalniem mākoņ'segtiem,
Sniega klātiem, kāvu degtiem
Kaut vēl redzētu tos acis,
Pirms vēl mani smiltājs racis
Tavā krastā,
Jeņiseja.*

Manu lugu rīcības komiteja atzina par pieņemamu, bet tā nebija dzimusi zem laimīgas zvaigznes. Režisors rotācijas ceļā RD uzvedumam bija K. Gulbergs, kas radīja zināmas problēmas. Ne viņš būtu gribējis manu lugu režisēt, nedz es viņu būtu izvēlēties par režisoru. Es nerakstīju viņam pa prātam, bet tagad mums jāsastrādājas. Nāk prātā preses ziņa, kurā bija atstāstīta kāda saruna pēc izrādes *Vēstules no dzimtenes*:

Režisors skatītājam: Sakiet man vienu vienīgu vietu, kur Siliņa lugā ir jāsmejas?

Skatītājs: No viena gala līdz otram.

Režisors: Mans kungs, kāda ir jūsu izglītība?

Skatītājs: Tikai karaskolas.

Kaut arī režisora vārds nebija minēts, šai sarunai bija raksturīga Gulberga štempele.

SLT izrāde *Ķermiņstīnā*. M. Ansule (Anniņa) un J. Ķauķis (Sēja).
Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

Viņš mēģināja mani pārliecināt, ka Anniņa nebūs publikai simpātiska un ka nesimpātiskais teksts jāsūtīto. Tam es nekādi negribēju piekrist. Mūsu sīvēšanās rezultātā es intervijā ar *Austrālijas Latviešu* korespondentu A. Zariņu teicu dažas lietas, ko man, mīļā miera labad, nevajadzēja sacīt. (Te gan jāpiemin, ka intervijā visa atkārtotā runa nav mana, bet Zariņa *sadzejota*). Viņš man atsūtīja jautājumus, uz kuriem es atbildēju rakstiski).

Starplaikā luga palika kā rakstīta un mēģinājumi ritēja bez starpgadījumiem, līdz parādījās Zariņa raksts, ko es jau biju paspējis piemirst. Ar to pašu bija velns murdā. Uz jautājumu: *Kādas var būt iespējas iestudējot lugu?* Mana atbilde: *Vienmēr pastāv iespēja, ka režisori to uztaisa sliktāku nekā tā uzrakstīta.*

– *Kāpēc pats nevadīji režiju?*

– *Par daudz liels darbs. Kāpēc lai es vienreiz nevarētu noskatīties savu ražojumu no zāles. Sasodīts, bet es to drošvien izrādes dienā nožēlošu.* (Zariņš A. Intervija ar bargu autoru. AL, 1967. g. augusts)

Gulbergs, protams, apvainojās un pieprasīja publisku atvainošanos. Mēģinājumi pārtrūka, un Rakstnieku dienu vadība cīnījās ar elpas trūkumu. Ansamblis sadalījās pro-Siliņa un pro-Gulberga frakcijās. Es ievietoju AL sekojošu paziņojumu: *Es nekādi neesmu gribējis aizkart rež. K. Gulbergu, kas veic šīs lugas iestudēšanas darbu, lai gan, izlasot interviju, tas tā varētu likties. Galu galā būtu negudri kost rokā, kas baro.*

Redakcija arī laipni bija pievienojusi piezīmi:

PASKAIDROJUMS

Paskaidrojums par manu interviju ar red. A. Zariņu par lugu Ķemermiestiņā:

Es nekādi neesmu gribējis aizskart rež. K. Gulbergu, kas veic šīs lugas iestudēšanas darbu, lai gan interviju izlasot, tas tā varētu likties. Galu galā būtu negudri kost rokā, kas baro.

Uldis Siliņš, Sidnejā.

Red. piezīme: Telpu trūkuma dēļ redakcijai dažkārt jāsaīsina iesūtītie raksti, kas šinī gadījumā grozījuši intervējamās personas izteiktās domas un radījuši nepareizu ieskatu.

Izgriezums no laikraksta "Austrālijas Latvietis".

Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

Telpas trūkuma dēļ redakcijai dažkārt jāsaīsina iesūtītie raksti, kas šinī gadījumā grozījuši intervējamās personas izteiktās domas un radījuši nepareizu ieskatu.

Taisnības labad jāsaka, ka Zariņš man pirms publicēšanas piezvanīja un noprasiņa, vai es vēl arvien palieku pie saviem izteikumiem. Es vēl tolaik biju sašutis par Gulberga *pozitīvismu* un atbildēju apstiprinoši.

Gulbergs ar tādu, baltiem diegiem šūtu atsaukumu nebija mierā. *Status quo* turpinājās. Mana frakcija pat ierosināja, lai es pārņemtu režiju, ko es atsacījos darīt. Beidzot, ja atmiņa nevil, es viņam personīgi atvainojos.

Sp. Klauverts, izlasījis lugu, tūlīt uzrakstīja man vēstulē savu atsauksmi. Atceros, ka viņš rakstīja, ka igaunis Kurrats esot lieks. Pēc izrādes gan atzinās, ka viņam neesot bijusi taisnība.

Beidzot klāt ir izrādes diena. Es esmu kā kaķis uz karsta skārda jumta, kā amerikāņi saka. Pirmo reizi mūžā es sēdu pirmajā rindā. Pamatansamblis ir spēcīgs. Anniņa – M. Ansule, Sēja – J. Ķauķis, Mīlītis – J. Saldums, Kurrats – I. Apelis, Ādamsons – K. Ābeltiņš, Semjonovs – I. Nīcis. Dzied vīru koris. Neskatoties uz visu, izrāde nebija spīdoša.

Šis jaundarbs liecina, ka Uldis Siliņš savās drāmatika gaitās ir palicis dziļāks, patiesāks un arī to, ka viņš jau ir apguvis respektējamu tehniku. Par spīti tās trūkumiem, "Ķemermiestiņā" ir laba luga. Tas ir ieguvums mūsu trimdas teātriem.

Lugā var izšķirt divus galvenos elementus: laikmeta tēlojumu un Ādamsona rakstura pārveidošanos mīlestības ietekmē. (Nepiekrītu: Ādamsona raksturs nepārveidojas! Viņā šīs jūtu gammas ir visu laiku). Laikmeta notēlojums nav īsta

drāmatiķa viela. No vienas puses tas tiecas noslīdēt naturālismā. Posmi lugas 1. un 2. ainā ar krieviem un strēlniekiem atgādina kultūrvēsturisku uzvedumu – dzīvas bildes bez drāmatiskas nozīmības. No otras puses laikmets nevien labāk palīdz iezīmēt raksturus, bet piešķir visai lugai citas dimenzijas. Skatītājs jūt šī laikmeta ideālisma un nihilisma dvašu, depresiju, domas par nāvi, kuras cilvēks mēģina apslēpt ar forsētu bravado, neskaidrās ilgas un varbūt individuālā cilvēka bojā eju, vai nu kādas labākas nākotnes vārdā, vai vienkārši bez kādas jēgas.

Šis laikmets savā kailumā ir kā rēta uz Ādamsona sejas un viņa lūpām, Ādamsons to vienīgais vēro skaidrām acīm. Adamsona un Anniņas mīlestības stāsts nav ne svaigs, ne negaidīts. Kas to padara dzīvu un liek skatītājam ietrīcēties atbalsīm ir autora patiesīgums.

(...)

Katram strēlniekam autoram bija izdevies pa rakstura vaibstam. Laimīga bija doma ievest starp strēlniekiem igauni. Dialoga vīšanas mākslā Siliņš ir kļuvis daudzpusīgāks, dialogu posmi parasti ir gludi, dabīgi saistīti un drāmatiskās ainas, kur tas iespējams, atsvaidzinātas ar humoru.(...)

Ja K. Gulberga režijas ir iezīmīgas ar fantāziju, izturētu tempu, mērķtiecību, tad šajā izrādē šo īpašību bieži pietrūka. No otras puses grupu izkārtējumi bija lietišķi, un galvenais raksturu attiecības izstrādātas līdz niansei.

Stilistiskais lugas iesākums šai reālai lugai izskatījās kā pielipināts. Tāpat pārlicēģais pamatīgums motivācijā vietām šķita lieks un pārtrauca darbības spraigumu, sevišķi lugas beigās. Luga rakstīta sulīgā tautas valodā, un tā ir piebārstīta ar humoristiskiem salīdzinājumiem.

Skaņu meistaram O. Dombrovskim ne vienmēr izdevās saskaņot skaņu lentu ar darbību uz skatuves. Neatceros, vai Sidnejas latviešu vīru koris, J. Puisēna vadībā, dziesmas dziedāja no aizkulisēm vai tās bija uzņemtas skaņu lentā. Viens otrs strēlnieks, statisti, ticis vaļā no režisora žņaugiem, pārspēlējās vai uzvedās tik naturāli, ka *Ach* un *Fui* brigādei bija spuras gaisā.

Semjonova nogalināšanas skatā, kam bija jānotiek absolūtā tumsā, apgaismotāja neuzmanības dēļ valdīja krēsla, un viss bija redzams kā uz delnas. Aizmugurē sēdošie bērni smēja vēderus turēdami. Es vēlējos, kaut zeme atvērtos un mani aprītu. Pēc izrādes bija pārrunas, uz kurām es neierados. Jā, es biju glēvulis.

Savu recenziju K. Freimanis nobeidz ar vārdiem:

Publika, kas sen jau nav viengabalains jēdziens, izrādi uzņēma ļoti atsaucīgi. Teikt, ka visiem tā patika, būtu pārdrošība. Teikt, ka U. Siliņam ir drāmatiķa dāvanas, nav pārdrošība. (Freimanis K. Laba luga par spīti trūkumiem. AL, 1967. g. oktobris)

Uzvedumā piedalījās rež. K. Gulbergs ar 20 aktieriem un 5 tehnikajiem darbiniekiem, komponists E. Freimanis, dekorators N. Buivids, SLVK J. Puisēna vadībā, solists – E. Kuikulītis, klavieru pavadījumi – A. Klauverte.

U. Siliņš ar rakstniekiem E. Lēmani un K. Ābeli, jaunāko pēc *Ķemermiestiņā* izrādes.
Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

Atsauksmes par aktieriem visumā labas.
Drīz pēc tam AL parādījās atskaņas:

VULGĀRA LUGA.

Nupat aizvadītajās AL 8. RD noskatījāmies U. Siliņa lugu “*Ķemermiestiņā*”, kas jau iepriekš AL bija ieteikta par vērtību mūsu rakstniecībā. Man ir grūti izprast, kur paslēpta lugas “vērtība” – vai vulgārajā valodā, trīsstāvu vārdos, piedauzīgu skatu atreferējumā? Kādu kulturālu vērtību gan pauž dziesma *Pumpiņrasasā*, utt? Vai bija domāts godināt latviešu strēlniekus, kas bija mūsu lepnums un ko varonīgie cīņu apraksti pazīstami arī citās Eiropas zemēs? Vai U. Siliņš, kas tajā cīņu laikā vēl nebija šinī pasaulē, jūtas tik liels izaudzis, ka var duļķot Sidnejas latviešu publikas gaumi ar neizdevušās krogus meitas dēkām ar nabaga frontes zēniem, tiem piekarot pat amerikānismu – kāju likšanu uz ēdamgalda?

(Par ko gan nabaga autors nav atbildīgs!!!) Joki – humors ar sensen dzirdētu vārdu savārstījumu maz smēdināja publiku. Jābrīnās, kādēļ autors lika sludināt Latvijas ideju Anniņas vārda dienas svinībās no piedzērušo mutēm, blakus visādām vaļībām. Vai par šo ideju bija tā jāironizē? Saujiņa Grīziņkalna pašpuiku, kas strēlniekos bija, nevar reprezentēt greizā spogulī mūsu cīnītājus. Par laimi mums ir cits skaists pieminēklis tiem laikiem un tiem pašpuikām – “*Dvēseļu putenis*”. Lai Uldis Siliņš pamācās no tā, kā visu var notēlot, nevienu neaizvainojot. Siliņa lugu vēl varētu nospēlēt kādā talkas vakarā, bet ar šādu uzvedumu gan būtu jākaunās reprezentētīs Rakstnieku dienās.

A.G. Sidneja.

A.G. vēstulei sekoja Sp. Klauverta, L. Gailītes u.c. vēstules AL, kas nikni uzbruka A.G., saucot to par personu, kas dzīvo ilūziju pasaulē, un kam frontes karavīru attieksme pret dzīvi ir sveša, prasot no kādiem skatītājiem komplektējas šādi vērtētāji? No liekuļiem, kas sevī cīnās ar nenokārtotām dziņām un asociācijām un baidās tās sastapt uz skatuves; no mietpilsoniskām tantēm, kurām *ach* un *fui* attiecības pret visu patieso mākslā ir pacilātājs temats pie kafijas tases, vai no tādiem, kam *pēc kaut kā cēla, nezināma sirds ilgojas, sirds ilgojas?*

Ar kafijas tantēm L. Gailīte pienāca A.G. identitātei vistuvāk. Autore bija skolotāja Austra Gūtmane, kas pati rakstījusi didaktiskas ludziņas, un vienā no viņas gara darbiem kā aktierim arī man bija nelaimējies nonākt 1946. gadā.

Man palīgā metas vecie strēlnieki. Pat tādi, kas nedzīvo Sidnejā un lugu nav redzējuši:

Dzīvodams Melburnā, es “Ķemermiestiņu” neesmu redzējis, bet ar lielāko patikšanu lasu AL Jūsu feļetonus, tie ir kā idejās, tā arī nepārspējami labās, īpatnējās valodas dēļ vienreizēji, un tāpēc es domāju, ka “Ķemermiestiņam” arī nevajadzētu būt sliktam. Aiz tūri egoistiskiem, personīgiem iemesliem gribu Jūs lūgt: turpiniet šo feļetonu rakstīšanu un neatmetiet ar roku arī lugu rakstīšanai, resp., neļaujieties ar dažādām pretrunīgām kritikām sevi samulsināt. Tāda valoda kā Jūsējā ir Dieva dota – reta,

Ar sveicieniem,

P.S.

Lasītāja vēstule AL:

Ir grūta lieta, jo nevaru īsti izšķirties, kam īsti spiest roku – U. Siliņam Sidnejā par lugu Ķemermiestiņā vai morāles sargam A.G. Grūto izšķiršanos nosaka apstākļi, ka man nemaz nav jāredz U. Siliņa Ķemermiestiņš, jo pats, būdams vecs strēlnieks – esmu to tēlojis reāli dabā.

Paldies, Uldi, par tā varoņu laika un visas mūsu tautas ciešākās vienotības gara iemūžināšanu. Visa mana atzinība un paldies arī Sp. Klauvertam un L.G. par tik pareizi izprastu un reāli cilvēcīgu pieeju šai lietai. Tiešām tā bija, un tādi bija latviešu strēlnieki. (...) Ja gribam runāt un salīdzināt veco strēlnieku dziesmas Ķemermiestiņā un Pumpiņprasā un citas ar mūsu šodienas dziesmām, tad kas būs vulgārākas?

Kad U. Siliņa luga Ķemermiestiņā būs skatāma Adelaidē?

Tīreļu Ūpis Adelaidē.

Daži izvilkumi no strēlnieku virsnieka P. Sudraba vēstules, lugai materiālus vācot:

(...) Ir lietas, kas nenoveco nekad. Un tādas būšanas ir par strēlniekiem un viņu laikiem – tie abi “mūžības skārtie”. Un, ja jums ir drosme par tiem runāt iecerētajā lugā, tad varu Jūs tikai apsveikt. Ar šo darbu arī Jūs ieiesit mūžībā strēlnieku

zvaigznājā, kur reizē būsīm ir ceļa, ir domu biedri.

Un pēc izrādes:

Mīlo Uldi!

Tavs raksturojums, kādu esi veltījis strēlniekiem un viņu laikmetam, ir sirds un patiesības mēriem apgarots. Par to saņem no manis no sirds paldies. (...) Tu pildi svētīgu misiju strēlnieku un mūsu tautas labā. Un mana mude, Tev veltīta, ir īsa un konkrēta: Uz priekšu! Soļos marš!

Un visbeidzot, vēstule no Latvijas konsulārā pārstāvja, rakstnieka Oļģerta Roziša:

(...) Šodien pienāca AL. Izlasīju Freimaņa rakstu par Jūsu lugu un jūtu vajadzību no sevis pāris vārdus piebilst. Šoreiz man visumā Freimaņa rakstījums patika, tikai nevaru piekrist tam, ka viņš jauc lugu ar uzvedumu. Tā, piem., kā tēlojuma naturālismu (alus dzeršanu), par ko es arī ieminējos apkūlībās, pārmet lugas autoram. Tas nu neiet.

Bez tam zvirbuļi, no jumta čivinādami, no Sidnejas uz Melburnu atnesuši ziņu, ka Jūs atzīstot Ķemeru Anniņas “trūkumus” un gatavojieties šo to pārrakstīt. To, lūdzu, nedariet! Tā rīkojoties Jūs varbūt padarīsīt darbu “skatuviskāku”, t.i. atvieglosit režisora un tēlotāju darbu, bet Jūs varat gauži nodarīt pāri darba literārajam līdzsvaram.

Jā, daži dialogi likās gari, bet kas par to? Ja tie skatītājam sāk likties garlaicīgi, tad tas nozīmē, ka skatuves mākslinieki nav pietiekami iedarbinājuši savu fantāziju. (...) Jūsu luga ir tik cieši saaustris darbs, ka tikko vienā vietā ārdot un pārveidojot, struktūra sāks irt citur.

(...) Esmu kopš pag. piektdienas vakara milzīgi daudz runājis par Ķemermiestiņu un centies tam pievērst apbrīnotājus. Man patiesi liekas, ka tas ir bagāts darbs.

(...) Varētu vēl daudz runāt, bet pietiks. Paldies par spēcīgu darbu!

Ar sirsnīgiem sveicieniem,

Oļģerts Rozītis.

Un tā luga pēc divām izrādēm tika nodota aizmirstībai. Pirmais un Trešais Pasaules karš bija beidzies.

7. AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU TEĀTRA FESTIVĀLS SIDNEJĀ

Nu jau sidnejieši ir kļuvuši par piedzīvojušiem festivāla organizētājiem. Neliecas galvas sāpes rada viesu izguldināšana, jo vecais nams ir kļuvis par mazu, bet lai, visiem jumts virs galvas būs. Izguldinātāju pienākumus uzņemušies I. Nīcis un O. Dombrovskis. Primadonnām apmešanos sarunās tuvējās viesnīcīnās.

No Melburnas ieradīšies 5 aktieri, no Adelaides 20 aktieri plus *melnie*, 10 līdzbraucēji, no Brisbanes rež. T. Lundbergs. Brisbeniešu ansamblim piedalīšanās ir atteikta, ja izvēlētā luga ir E. Lēmanes *Svētelis* redzēta jau pirms 2 gadiem.

Festivāla laikā būs izstāde, kur apmeklētāji varēs iepazīties ar pagājušā gada izrādēm foto uzņēmumos un programmās. Foto izstādi *No festivāla līdz festivālam* iekārtos V. Motmillers un M. Gauja. Iznāks festivāla speciālizdevums *Trādirīdis* 3 numuros. Redaktori: Sp. Klauverts un E. Leja (E. Rodze-Ķīsele).

Katram viesu ansamblim ir nozīmēts krusttēvs: Adelaidei – trīs Uldi: Āboliņš, Misiņš un es. Savukārt ALT krusttēvos ir trīs Jāņi: Pelšs, Svilāns un Grauds.

Klaunu krogs būs atvērts katru dienu stundu pirms izrādes, starpbrīžos un vēl vienu otru brītiņu, ziņo *Trādirīdis*. Krogu kungs ir V. Bikše, palīgos A. un I. Apeļi, J. Ronis, D. Jansone.

Par ēšanu rūpēsies J. Zemītis kopā ar savu daudzgalvaino aktrišu komandu. *Trādirīdis* arī ziņo, ka no sekmīgām medībām SLT ļaudis atgriezušies ar vecāka gada gājuma meža cūku. Meistaršāvējs bijis I. Nīcis (ziņojumā gan minēts I. Līcis). Daļa no cūkas žāvētā veidā ir nonākusi uz svētku galda.

Festivāla balles komandieris ir J. Ronis. Tā paredzēta lepna. Apmeklētājiem vēlams ierasties vakartērpā.

Gunāru Klausu (ALT) apsveic par labāko izrādi 7. TF Sidnejā, 1967. gada 11. jūnijā.
No kr. – Gunārs Klauss (ALT), Guntis Bērziņš (SLT), Tālis Lundbergs (Brisbanes Dramatiskā kopa).
Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

TRĀDIRĪDIS

.....
 AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU 7. TEĀTRU
 FESTIVĀLA SPECIĀLIZDEVUMS

Piektdien, 9. jūnijā 1967. gada

Nr. 1.

IEVADRAKSTA VIETĀ

Jau septīto reizi Austrālijas latviešu teātrinieki pucojies šajos gadskārtējos spēkos – teātru festivālā !
 Šī jaukā izdarība jau kļuvusi par tradīciju, un Dievs pasarg, ja kādu gadu teātru festivāls nenotiktu ! Goda vārds, šo rindīņu rakstītājs neveļotos būt LAA teātra nozares vadītājs ! Aktieru dūsmām neizbēgt...
 Kamer vēl latviešu teātru laudim pastāvēs grība iestudēt lūgas, l a t v i šķi, un kamer vien latviešu teātra apmeklētāji nenoņūrs aizstaigāt līdz teātra namam. Grūti bus pētēkt šī festivāla "kopājo" saucēju. Ja atceramies 3. festivālu Adelaidē 1963. g., tad tas noritēja Mārtiņa Zīverta 60. dzimšanas dienas sīnu, un 5. festivāls Melburnā Sēksptīrā 400. jubilejas spozumā. Tagu skaidra, ka nākamā gada festivālam jāatzīmē latviešu teātra 100. gadu jubileju – pirmā latviešu teātra izrāde notika Rīgā, 1868. gada 2. jūnijā ar Župu Bertuli "tiem trukumu" cēģdomiem īgaušiem par labu".
 Novēlām 7. festivāla labākam ansamblim iēģināt LAA kultūras fonda balvu, zguđgtājiem saņemties un nākamā festivāla radīt vēl labākas spējas kā šogad. Trīs dienas un trīs nakts (kā senajos latviešu gados) Sidnejas latviešu nama pīdēres, aktīgriem un viņu kareālim – latviešu teātra apmeklētājiem !
 - ts -

Š O D I E N

pl 20.00 Austrālijas latviešu 7. teātru festivāla atklāšana. Atklās LAA kultūras nozares vadītājs Eduards Voitkuns.
 sekos Sidnejas latviešu teātra izrāde – Mārtiņa Zīverta komēdija KALĪSTRO VILCE. Režisors K. Gulbergs; dekoratore – V. S. poģe.
 Pēc izrādes uz skatuves godināš Guntā Bērziņu skatīt 10 gadu garbīpu Sidnejas latviešu teātri.
 Sekos festivāla 1. lielais JAMPAMPS – pārrunas, draudzīga sadzīve, vakariņas, līdzdalība katram, kas vēlētos piedalīties – \$ 1.00 (iesk. uzskoda).
 Biļetes dabūjamas pie kases izrādes starpbrīžos un pēc izrādes.

R Ī T – sestdien, 10. jū n i j ā

pl 11.00 teātru kongress
 pl 19.00 Adelaides latviešu teātra izrāde – Eizena O'Nīla drāma MILA ZEM VĪGŠNAM. Režisors V. Dulpiņš; deķyrators – A. Ozols-Ozoliņš.
 Pēc izrādes 2. Lielas JAM PAMPS. Līdzdalība \$/1.00 (viens dolārs) ieskaitot uzskoda.
 Vietu teātru priekšnesumi – nebeidzami prieki

U Z M A N Ī B U !

Festivāla B Ā L L E S biļetes jāizpērk jau šovakar pie kases !
 Preteju gadījumā rīkotāji nēvar garantēt par vakariņu saņemšanu.

Trādirīdis. 7. TF biļetens.

No U. Siliņa personīgā arhīvā.

Piektdien, 9. jūnijā 7. TF atklāj LAA kultūras daļas vadītājs E. Voitkuns un pasniedz LAA Kultūras daļas teātra nozares vadītājam I. Sveilim *Raiņa un Aspazijas fonda* ceļojošo balvu – Nameja zelta gredzenu par Raiņa *Spēlēju, dancoju* iestudējumu. I. Sveilis savkārt pateicas balvas saņemšanas ierosinātājiem, devējiem un darba darītājiem un sveic viesus no tuvienes un tālienes. Pirmie spēlē mājinieki.

Pēc izrādes godina apgaismotāju G. Bērziņu par viņa 10 gadu darbu teātrī. I. Sveilis piesprauž Guntim SLT sudraba nozīmi un aktieru pārstāvis I. Nīcis pasniedz V. Spoģes darināto gleznu.

Pēc izrādes 1. *Lielais Jampamps* ar pārrunām, draudzīgu sadzīvi un vakariņām. Var piedalīties visi. Cena – 1 dolārs.

No Klaunu kroga ziņo, ka bijis rekordskaits apmeklētāju. *Trādirīdis* domā, ka cilvēki samainījuši zāles.

Sestdien, plkst. 11.00 Teātru apvienības kongress. SLT pārstāv K. Gulbergs,

J. Ronis un es, ALT – L. Kalniņa, I. un G. Klausi, ALTA – M. un V. Dulpiņi, M. Bumbieris. Sanāksmi vada I. Sveilis.

Delegāti apstiprina *Austrālijas latviešu teātru apvienības* statūtus. Turpmāk katrs teātris varēs sūtīt uz kongesu 3 balsstiesīgus delegātus. Bez balsstiesībām varēs ierasties ikviens ansambļa dalībnieks.

Godalgu piešķiršanā nolemj atgriezties pie vecās kārtības, t.i. godalgot inscenējumu, režisoru un 2 labākos kungus un 2 labākās dāmas. Pēc šīs formulas aizvadītajā festivālā godalgām būtu varējuši kandidēt M. Bumbieris, Dz. Andersone, F. Blicavs, V. Dulpiņš (ALTA), L. Kalniņa, G. Klauss (ALT), K. Gulbergs un L. Zemgale (SLT).

Nolemj arī pie visiem teātriem dibināt jaunatnes teātrus, kam būtu sava valde un kase, bet izrāžu sagatavošanai jāpieaicina pieredzējis režisors.

Laiku paņem pārrunas, vai latviešu teātriem būtu jāspēlē angļiski, kas pagaidām attiecas gan tikai uz SLT. Vienojās, ka angļiski būtu jāspēlē tikai latviešu autoru darbi.

Vakarā ALTA izrāde – E. O'Nīla *Mīla zem vīksnām*. Režisors – V. Dulpiņš.

Recenzents K. Freimanis raksta:

Šis teātris patīkami pārsteidza ar individuālu aktieru varēšanu. Kāpēc tad izrāde nesajūsmināja visus skatītājus? Tie skatītāji, kas meklē lugā saturu, varbūt atrada, ka Raudupietes problēmas atrisinājums ir krasa psiholoģiska nosliece, un caurmēra skatītājs tajā neatrod daļu no sevis. Bet daudzos skatītājos lugas lauku kolorīts, pārdzīvošais vārds un tēlojums atrada dziļu atbalsi.

(...) Viss vairums iebildumu nāk no tiem skatītājiem, kas meklē formu.

Palicis prātā komentārs izdevumā *Trādiridis*:

Vai labi izprasta teātra spēle? Nožņaudz bērnu un publika pat neaplaudē.

Adelaideiši tikai par *purna tiesu* zaudē melburniešiem.

Pēc izrādes 2. *Lielais Jampamps* ar viesu teātru priekšnesumiem.

Svētdienas pēcpusdienā ALT reprezentējas ar V. Kārkliņa komēdiju *Jaunās asinis*. Režisore ir L. Kalniņa, kas atgriezusies ALT pēc ilgākas prombūtnes televīzijā un citos ārzemnieku ansambļos.

K. Freimanis raksta, ka ALT nav uzvarējis tāpēc, ka viņu kamerspēle būtu bijusi labāk noskaņota nekā Sidnejas delarts vai Adelaides melodrāma, nedz arī tāpēc, ka caurmērā Melburnai būtu labāki aktieri. (...) Lūcija Kalniņa, seno laiku Lilijas Štengeles tradīcijā, valdīja pār skatītājiem kā karaliene. Kad viņas balsī ieskanējās *sentiments*, tas acumirkļi atbalsojās skatītājos. (...) Tajā vakarā mēs bijām tā apburti, ka pat teksta kļūmi pieņēmām kā dāvanu. Kad otrā dienā skurbums bija nogājis, prāts sāka jau kritizēt: kas tad tur nu liels bija no tās lugas? Salda, sentimentāla. Ar tematiku, kas nav ne svaiga, ne interesanta... Bet teātra uzdevums ir mūs apburt. Ja tas to var, mēs vairāk neko neprasām. (Freimanis K. Vecais labais romantisms. AL,

1967. g. jūnijs)

Labākā ansambļa izraudzīšanas komisijā darbojas E. Voitkuns, sidnejieši L. Bērziņa, N. Luce, K. Freimanis un V. Šalka. Šogad paredzēta balva tikai labākajam ansamblim.

Pēc pēdējās izrādes uzvarētājam teātrim (ALT) E. Voitkuns pasniedz Kultūras Fonda 50 dolāru balvu un Dž. Krīva zīmēto diplomu.

Pēc melburniešu izrādes – festivāla balle.

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerija: *Austrālijas latviešu 7. Teātru festivāla (1967) biļetens "Trādirīdis".*

Krašņi dekorētā Festivāla balle sākās ar stundas nokavējumu, pie kam atklājās, ka FOUR BELL BOYS zēnu orķestris var gan nospēlēt modernās dejas, bet polonēzes maršs viņiem nav pa spēkam. Situāciju glāba I. Līcis, bet tā vai tā polonēzes vadītāji – L. Kalniņa un E. Voitkuns pārtrauca soļošanu puslaikā.

Uz galdiem ēdiens bija kā Leiputrijā, un puse palika neapēsta. Priekšnesumi, ko kuplināja dziedoņu grupa *Lets* (trīs leti un viena letene) un par ko rūpējās L. Veikina un J. Zemītis, bija tikai vāja atblāzma no Sidnejas *Kaleidoskopa* izrādēm. Labākais numurs bija G. Klausa un N. Buivida (ALT) intervija. Ballējoties pienāca pirmdiena. Lietus bija pārstājis un 7. Austrālijas latviešu teātru festivāls beidzies.

NEDAUDZ VĀRDOS

* *Daugavas Vanagu* Sidnejas nodaļas rīkotā bērnu un jaunatnes lugu sacensībā saņemtas 10 lugas un 5 viencēlieni. Sacensības rezultātus paziņos nākamā gada janvārī. Žūrijas komisijā darbojas – rež. K. Gulbergs, DV Sidnejas nodaļas valdes priekšsēdis M. Tenisons, kritiķi K. Freimanis, L. Felsberga-Bērziņa un jaunieši M. Eichmane un J. Čečins.

* Ar teijāteriem ņemoties, gandrīz aizmirsies piezīmēt, ka mums ar Ilzi ir dēls – Ginters Uldis. Dzimis 1967. gada 7. novembrī. Izvēlētais vārds mums pašiem neko nepatika, bet neko labāku nevarējām izdomāt. Vismaz neviens viņu par Ginteru nesauchs. Sauks par *Gintu*.

Ar vecāko dēlu lieta bijusi vienkārša – Mārtiņš ir mana tēva vārds, Juris – sievastēva vārds. Meitas vārdi bija manis izvēlēti – Anne Gundega, bet viņai nepatīk ne viens, ne otrs.

Gints nācis pasaulē tāpat kā iepriekšējie, ar ķeizargriezienu un pavēlu naktī. Es biju tai laikā uzgaidāmā telpā. Redzu, ka Ilzi ievēd no operācijas zāles palātā. Es gaidu uz ārstu, kā norunāts. Gaidu, gaidu, beidzot eju raudzīt. Esot aizgājis mājās jau

labu laiku atpakaļ. Man esot dēls. Viss gājis kā pa diedziņu.

Nākamo nedēļu es biju bērnauklis, nepārtraukti ko mazgāju, kārtāju, gatavoju ēst. Abi mani sauca par *mammī*. Vienā no vizītēm es šausmīgi izgāzos. Es biju apvilcis Annei naktskreklu, domādams, ka tā ir kleita ar dekolte.

* SLT pazaudē vēl vienu no saviem aktieriem – atkal Juri! Talantīgais J. Freijs, kvalificēts inženieris, salaulājies ar Ilgu Arnesi, dodas darbā uz Kanādu. Līgums gan tikai ir uz vienu gadu, bet Freiji uz dzīvi Austrālijā vairs neatgriežas, izņemot uz gadu Pertā, kur Jura firma būvē alus brūzi.

Atceros, ka Freiju atkāzās, neapdomīgi celdams alus mucīņu, sastiepu muguru, kas man maksāja vairākas slimības dienas. Citādi gāja kā jau pa kāzām.

Juris pieņem Kanādas pavalstniecību, bet Ilga līdz savai pēdējai stundai paliek uzticīga Austrālijai. Abi turpināja darboties Toronto DV teātrī.

* Es esmu jaunais bērnu žurnāla *Mazputniņš* pārstāvis Austrālijā (izņemot Dienvid-Austrāliju) un Jaunzēlandē.

* Eduards Šmugājs sešdesmitgadnieks.

* Kultūras dienas ir šogad Adelaidē. Rīcības komitejas priekšsēdis ir vēlākais Dienvidaustrālijas vice-gubernators Bruno Krūmiņš. Kā jaunums jāmin simfoniskās mūzikas koncerts.

KD luga – M. Zīverta *Trakais Juris*. Propagandas nozare bija strādājusi lieliski, sākot ar viesībām austrāliešu preses un TV ļaudīm, gan ar latviešu ēdienu nogaršošanu lūgtiem viesiem.

Adelaides populārākie restorāni bija apsolījušies rotāt savus galdus ar Latvijas standartiem, un kā centrālo vietu KD propagandas materiālu novietošanai bija izdevies dabūt QANTA's lidsabiedrības skatlogu pilsētas centrā. Līdz ar to 3 lielie Adelaides laikraksti 2 nedēļu laikā rakstīja par KD 23 reizes, 4 radiofona stacijas par tām ziņoja 30 reizes un visi 4 TV raidītāji par KD notikumiem ziņoja 11 reizes. Apmeklētāju skaits pārsniedza 10,000.

* Vēl jāmin jauns, slavens iestādījums – Liepiņu viesību nams *Alise*. Tur notiek visādas latviešu saiešanas – studenti svin savus dibināšanas atceres svētkus, privātpersonas – viesības. Ļoti populāra vieta, apm. 2 stundu braucienā no Sidnejas centra. Īpašnieki ir *skautu* Liepiņš ar kundzi Alisi.

Par Liepiņu viesībnamu *Kaleidoskopā 1967* ir dziesma.

*Nekas vēl Sidnejā nav tik štrams
Kā Liepiņ' Jāņa viesībnams!
Ejot iekšā cilvēks aiztur elpu:
Kas par liehu, komfortablu telpu!
Nekas nav tik štrams,*

17. KD komiteja, Adelaidē, 1967. gadā. 1. r. no kr. – kasieris Alfrēds Auziņš, Ruta Zvaigzne, vicepriekšsēdis administratīvos jautājumos Eduards Voitkuns, vicepriekšsēde teātra un mākslas izstāžu lietās Margarita Biezaite, priekšsēdis Bruno Krūmiņš; 2. r. – A. Baltiņš, finanču daļas vadītājs Andrejs Oļekalns, Ivars Ozols, Francis Svilāns. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Kā Alishous viesībnams.

*Tur zivtiņas tomātos un vistas stilbs,
No rosola, salātiņiem acis žilbst,
Tur viss kas, ko pretīm ņem vēders kārs,
Un šņabītis glāzē viz kā kristals klārs.*

*Tur iesvētības un kāzas tur;
Tur students caurumiņu cepurē dur;
Tur krieviņš, ir latvietis durvis ver;
Tur dzied, ēd, līgsmojas, dejo un dzer.*

*Tur vāzēs ielikts eksotisks zieds,
Tur pīnati un šampāniets.
Uz estrādes tur dejas kapel'spēlē,
Vai ar plates, ja tev sirds to vēlē.
Visiem tas ir klārs,
Ko pieprot Liepiņ' pār's!*

* Sp. Klauverts sarakstījis orvelisku grotesku *Viņa Ekselence*.

* 23. aprīlī Literārās sekcijas sarīkojumā referēs J. Māsēns, stāstot par krievu dzejnieku Jevgeņiju Jevtušenko. Piedalās SLT aktieri.

* Brisbenas gleznotāju kopas izstāde Sidnejā.

* Sakarā ar diametrāli pretējiem viedokļiem Fr. Dīrenmata komēdijas *Meteors* izpratnē bija sarīkotas paneļa diskusijas teātra repertuāra jautājumā. Paneļa nosaukums *No Žūpu Bērtuļa līdz Meteoram*. Panelī aicināti Dr. L. Bērziņa, N. Luce, A. Medene, Z. Eglīte, K. Freimanis, Ed. Šmugājs un I. Sveilis. Balsošanas rezultāts: 60: 40 par labu *Meteoram*.

* Literārā vakara pirmajā daļā, pirms došanās uz JD Adelaidē, uzved angļu modernista N. F. Sompsona viencēlienu *Bobočūska*.

* Vienības ev. lut draudze Pļaujas svētkos uzved A. Brigaderes *Čaukstenes*. Rež. L. Veikina un A. Apele. Ansamblī SLT aktieri.

* 13. augustā Literārās sekcijas sarīkojums prezidenta K. Ulmaņa 90. dzimšanas dienas atcerei. Redaktors un Ulmaņa krustdēls E. Dēliņš referēs par tematu K. Ulmanis un 30. gadu latviešu literatūra. Piedalās SLT aktieri.

Pielikumi Historia.lv:

Raksts: *Cels jaunu namu. Austrālijas Latvietis (08.09.1967).*

Attēlu galerija: *Baltiešu demonstrācija Sidnejā, protestējot pret Lielbritānijas bankā pirms II pasaules kara noguldītā Latvijas, Lietuvas un Igaunijas zelta depoziāta iztirgošanu, 1967.g. 15. maijs.*

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

ALTA (Adelaides Latviešu teātra ansamblā) 15 gadu jubilejas izrādē *Skroderdienas Silmačos*, 1967. gada augustā. No kr. – Vaira Plūme (Bebene), Hermīne Valtere (Pindaciša), Astrīda Mētere (Elīna), centrā ar paceltu roku Vījulis Graudiņš (Vanagu puisis), labajā pusē Margarita Biezaite. Pārējie neatpazīti. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

ALTA izrādē *Skroderdienas Silmačos*. No kr. – neatpazīta, Margarita Biezaite, blakus Visvaldis Dulpiņš (Joske), labā pusē Ēriks Biezaitis. Stāv Henrijs Gelsens (Ābrams). Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

1967. g. jūlijā Austrālijā ar referātu ciklu lielākajās pilsētās ieradās vēsturnieks prof. Edgars Andersons. Attēlā: Prof. Andersonu sagaida Sidnejas lidostā, iespējams 1967. g. 7. jūlijā. No kr. – Aleksandrs Zariņš, Edgars Andersons, Guntis Bērziņš. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Adelaides Latviešu biedrības jauktais un vīru koris 17. KD atklāšanas un izlases koncertā, 1967. gada 26. decembrī. Koris atskaņoja Arvīda Purva *Psalmu kantāti* diriģenta Kaspara Svenes vadībā. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

LAAJ kongresa dalībnieki 1967. gada janvārī, Adelaidē.

Priekšā no kr. – skaņu mākslas nozares vadītājs Ēriks Biezaitis, Ilmārs Lūsis, Kultūras fonda vadītājs Voldemārs Dulmanis, 17. KD priekšsēdis Bruno Krūmiņš, kultūras daļas vadītāja Margarita Biezaite, Eduards Voitkuns; stāv – Andrejs Oļekalns, Alberts Skābe, LAAJ priekšsēdis Jānis Ritenis.

Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.